

Erdély
ALAPÍTVÁ 1892-BEN

Új sorozat, 84. szám

2015/11.

Megjelenik havonta

Az Erdélyi Kárpát-Egyesület
– Kolozsvár 1891 ÉrtesítőjeSzerkesztők:
Tóthpál Tamás
(tothpaltamas@gmail.com)
Pál Gyöngyi

Őszbúcsúztató a Sebes-Körös szurdokvölgyében sziklatornyokkal, szivárvánnyal és lengőhidakkal

Az idei ősz szép hosszú volt, több kiránduláson is megcsodálhatuk az erdők őszi színpompáját, még november közepén is meleg, enyhe volt az idő. Ki akartunk használni minden percet, hiszen bármelyik nap beköszönhet a zord, hideg tél. A Vársonkolyosi-szoros egyik kedvelt kirándulóhelyünk, ide szerveztünk vonatos kirándulást november 15-én.

PÁL GYÖNGYI

A Sebes-Körös szurdokvölgye Sebesvár és Rév helységek között húzódik, de természetvédelmi területnek csak egy 3 km-nyi részt nyilvánítottak 1955-től. A rezervátum leglátványosabb természeti értékei: a helyenként vadvízként hőmpolygó Körös, a magas, hófehér mészkőfalak és a lépten-nyomon előbukkanó barlangok, a területen közel 70 barlang található.

A tervezett útvonal nem hosszú, 10 km, de látványos és kényelmesen bejárható a vonat érkezése és visszaindulása közötti idő alatt. Hosszabbra nem is tervezhettük, mert délután 5 óra után novemberben már sötét van. Szombat reggel 7.45-kor indultunk a kolozsvári vonatállomásról, huszonhaton gyűltünk össze erre a kirándulásra. Az előrejelzések szerint felhős időre számíthattunk, enyhe esővel délutánra. Egyelőre a vonat ablakából csodáltuk a kék eget és a reggeli napsütést, nagyon bízakodtunk, hogy így marad egész nap, de nem egészen így történt. Bánffyhunyd körül már felhők gyülekeztek, Csucsán már egész jól esett az eső. Közben közeledtünk utunk céljához és 10.18-kor megérkeztünk a körösbánlakai (Bálnaca) megállóba.

Szemerklő esőben szálltunk le a vonatról. Előszedtük az esőköpenyeket és elindultunk a falu házai közt a Mezőtelegd felé vezető úton. Nemsokára letértünk balra egy útra, majd jobbra felkapaszkodtunk egy ösvényen a dombtetőn levő fenyők irányába. Mögöttünk a Sebes-Körös völgye és a falu szétszórt házai. Fűves emelkedőn haladtunk tovább, bal felől a fenyves, jobbra a házak és a templomtorony, a bozótos dombtetőn fenyők, fehér törzsű fiatal nyírfák, szúrós vadrózsaágak és szederindák fonódtak egymásba, meg-megakadtunk a tüskés ágakban. Elhaladtunk egy kis tó mellett, és egy járhatóbb ösvényt követve kijutottunk egy fűves domboldalra. November közepe ugyan, de a nyírfák élénksárga és barnás színben játszó levelei még nem hullottak le, kivirítottak a fenyők örökzöld tűlevelei között. A Simon-dombon (465 m) voltunk, amelyet a Körösbánlakát Vársonkolyossal összekötő vasútvonal

alagútja vág át, a Sebes-Körös pedig hatalmas kanyart leírva megkerül, miközben egy sziklával szegélyezett szorost alkot. Ez a Vársonkolyosi szoros. Pár percre megálltunk megcsodálni a tájat. Az eső közben elállt, a szürke felhők mögött kivehető volt halványan a nap kerek korongja. Nyugatra tőlünk Vársonkolyos látszott lent a völgyben, mögötte távolabb a Révi-szoros. Szemben velünk erdő szegélyezte hegygerinc fokozatosan lejt a folyókanyar görbülete felé, ezen a gerincen folytatjuk utunkat. A Körösön túl a Királyerdő hegység erdővel bo-

az alagút feletti sziklákon álltunk, alattunk Vársonkolyos. Aztán továbbmentünk a gerincen a következő kilátóig. Itt, a fenyőerdő szélén, egy sziklafal tetejéről csodálatos kilátás nyílt a Sebes-Körös völgyére, a lengőhidakra, a szoros sziklafalaira, a Méhsed-völgyére (Mişid). A meredeken kiálló, magányos sziklaszirt az egész szurdokra kiváló kilátóhelyként szolgál, ha a szorost a hegygerincen haladó úton járjuk be.

A nap is előbújt a felhők közül és a visszatükröződő fénysugarakból csodálatos szivárvánnyal koszorúzta meg az égboltot. Ahogy Arany János írja: „Egy sugár a nap szeméből/ Búske diadal mosoly./ Mely a sírva futó felhőn megtörik, de nincs sehol”. A festőién szép táj és a különleges jelenség felejthetetlen élmény volt mindenkinek, meg-

meredekebb ereszkedő következett, és a Körös partjára értünk, szemben a Nagy Magyar-barlanggal (Peştera Unguru Mare). A parton kis faházikók, kempingező hely, asztalok, padok, a Zenobia menedékház, ahonnan lengőhídon lehet a barlanghoz jutni. A barlang előzetes bejelentkezés nélkül is bármikor megtekinthető, látogatása viszont csak a barlanggal szemközti házikókban megtalálható vezetővel lehetséges. Körbejárása fél órát vesz igénybe. Nagyobb csoport összegyűlését nem kell megvárni, már néhány fős társaságot is szívesen körbevezetnek.

Ebédszünetet tartunk, mert már déli egy óra, majd a barlangot szerettük volna megtekinteni. Nem találjuk a vezetőt, de nemsokára előkerült, a csoport egy részével el is indultunk

Kéttucatnyian vettünk barlangos búcsút az enyhe ősztől

rította oldalai, keletre tőlünk Csucsá, Körösfeketető és Barátka.

Elindultunk lefelé, követve a gerinc vonalát, átmentünk a Bánlakáról jövő szekérúton, majd fűvel benőtt ösvényen haladtunk tovább, míg elértünk egy kilátó pontig. Itt épp

próbáltuk lencsevégre kapni ezt a nem mindennapi képet. Miután kibáméskodtuk magunkat, továbbindultunk. Az ösvény most már meredekebben ereszkedett lefelé, figyelmesen léptünk, nehogy elcsúszunk a köveken, elhaladtunk egy víznyelő mellett, majd jobbra még egy

megnézni a barlangot. Kísérőnk, egy kedves fiatal hölgy türelmesen magyarázott végig a barlangon. Megtudtuk, hogy a Nagy Magyar-barlang a bihari karsztvidék egyik legnagyobb bejárati nyílással rendelkező barlangja (magassága 27, szélessége 42 méter), hossza 250 méter, falait fe-

hér mészkő alkotja. A hely már az őskorban is lakott volt, ezt bizonyítják az itt talált kőedények, szerszámok, varrótüskék és az egykori tűzrakások maradványai. A hamu 15 cm vastag és legalább kétezer éves. A barlangban barlangi medve-, róka-, farkas-, de nevércsontokat is találtak. A denevérek különösen hasznos állatok, mert sötétedéskor és éjszaka vadásznak, így olyan rovarokat falnak fel, amelyeket más rovarvők nem képesek elcsípni. A barlangban denevérkolónia található, ebben az időszakban fejjel lefelé csüngve már téli álmukat alusszák, mert a benti hőmérséklet 8 C fok télen is. A denevérek a téli, táplálékszegény időszakot hibernálva vészelik át, azaz védett helyre húzódnak, ahol anyagcseréjük jelentős mértékű csökkentésével téli álmot alszanak, amely a tél folyamán többször is megszakadhat és ilyenkor helyváltoztatás is történhet. A téli álm időszaka a legtöbb faj esetében októbertől áprilisig tart. A villanyvilágítás halvány, ezért jól fogott a néhány elemlámpa, amit magunkkal hoztunk. Kifelé jövet kísérőnk egy tiszta, íható vízű forrást mutatott, melynek vize vörösré színeződik az alján levő homoktól, ha felzavarják.

A többiek a Méhsed (Mişid) völgy elejét tekintették meg, az egykori kisvasút felszámolása után a völgy visszakapta vadságát és régi varázsát. A Körös partján már az úton haladunk tovább Vársonkolyosra, útba ejtve a Szelek-barlangjának (Peştera Vintului) lezárt bejáratát. A Vársonkolyos környékén található nagyszámú barlang közül a legismertebb a Középeurópa egyik leghosszabbja, a Szelek-barlangja. Járatainak hossza eléri az 50 kilométert. 1957-ben a kolozsvári barlangász, Bagaméri Béla fedezte fel, a vidék a természetjárók mellett a barlangászok egyik fő célpontja lett. A Körös-szoros feletti sziklán ifj. Zichy Ödön építtette azt a vadászkastélyt, amelynek romjaira komfortos menedékház épült, udvarán kis faházakkal (Castelul Şuncuiuş).

Innen már a falu házai közt vezet az út Vársonkolyos központjába, közben számtalan elhagyott, romos emléket láthatjuk az egykor szebb napokat látott iparnak. Az állomásra értünk, nemsokára jött a vonatunk és indultunk haza Kolozsvárra. Reméljük, ez a kirándulás kellemes befejezése az idei szép őszenek, és sokszor visszatérünk még ezekre a csodálatos helyekre.

Kirándulás az Istenszékére

Mire megvirradt, elhagytuk a várost. Kanyargós, imbolygós út, lovasszekerek, szénaboglyák, az út szélén legelező állatok. Juhok fehér feltja ereszkedett a völgybe, borzos kutya ugatta meg a kis buszt. A városi ember számára egy más világ.

SZIMA CSILLA

Az erdő már foltos. Bár még nem fagyott, a ködös reggelek sárgásbarnásra színezték pöttyökben. S ahogy haladtunk előre, s emelkedtünk, úgy haladtunk az őszbe. Marosvécsen kipakolás vásár volt. A tavaszi cseresznye-

tált a nyirkos köd. A szél bele-túrt a levélszőnyegbe, de mi bátran vágtunk neki az útnak. Senkit sem riasztott meg a hűvös időjárás, a nem könnyű útszakasz. Nem könnyebb otthon pi-henni? A vizenyős, sáros útsza-kaszon látszott, hogy más is járt erre: letaposott növényzet, fel-kavart sár, majd szabályos med-

szikla, melybe mély szakadék hasít bele, s ezáltal lesz ilyen sajátos az Istenszéke. Az Isten is kilép miérettünk az örökké-valóságból, elhagyja a komfort-zónát, testet ölt Jézus által, hogy megváltást nyújtson az embe-reknek. Te hogy éled át ezt itt a csúcson, 1380 m magasan, kö-zelebb az éghez, távol a civili-zációtól?

Nyújtánánk az időt, de in-dulni kell lefelé, hogy sötéte-dés előtt a faluba érjünk. Ki-sebb csapatokba verődve indul-

Ott áll az Istenszéke magasan, a Maros fölött

vásár jutott eszembe, helye-te most fejnagyságú sajtok, zöld káposzta, pirospaprika színezte a tájat. Előttünk tejes ködben az Istenszéke, mind egy habos pa-macs, pompával hívogatta a ter-mészetbúvár kirándulót. Galonyán leszálltunk a kis-buszról, ott várt reánk a fapa-dos továbbutazás lehetősége: a teherautó felvitt 10 km-en a völ-gyön, miközben egy hűséges ku-tyus követte. Beszippantottuk az ősz illatát. A tisztások fűvét lilán lepte a sok-sok kikerics, hosszú ősz ígérkezett. Kanyar-gó patak csobogása, varjak ká-rogása követte utunkat. Hepe-hupás, sziklás szakaszon halad-tunk felfelé, bár kicsit vágott a szél a teherautó tetején, a vadre-gényes sziklás táj kárpótolt min-den döccenésért. Az utolsó 300 m szintkülönbséget 5 km távon gyalog tettük meg. Percekig szí-

vemancsok lenyomatát láttuk, itt egy első, ott egy hátsó mancs karmokkal. Talán több medve is haladt el, majd megfordult. Itt is, ott is medveürülék. Lassan emelkedett a köd, mire felértünk, teljes napfény-ben fürdött a kilátó. Kiültünk a sziklára, és magunk előtt lát-tuk azt, amit már Wass Albert leírt: Ott áll az Istenszéke maga-san, a Maros fölött, egyik olda-lán a sokágú Galonya, másik ol-dalán a Bisztra-patak, s mögöt-te a Kelemen csúcsai. Kiléptem a szikla szélére, vonzott a mély-ség, vonzott a magasság. Úgy éreztem, pillanatokra beleolva-dok a természet örökkévalóságá-ba. Kilépünk az otthon komfort-zónájából, hogy elinduljunk he-gyet mászni, és itt a csúcson ki-mondhatatlan megelégedés ke-rít hatalmába: sikerült, elértem a célo-m. Itt áll előttem a kiugró

tunk, közben zöld tobozt sze-degettem, kellemes gyantaillat vett körül. Bár ismertem az utat, most is sikerült eltévedni, vé-gül is csupán egy hosszabb útra tévedtem. A patak medrében ereszkedtem lefelé. Mikor már huzamosabb ideje bukdácsol-tam a síkos köveken, s kerülgettem a patakot, tudtam, hogy el-vétettem az utat, s így értem el a Bisztra patakot, majd az utat kö-vetve Dédabisztrára. Szerencsésen leértem a falu-ba, de onnan még várt rám több mint 4 km a főútig, a kisbuszig. Elhaladtam a pisztrángos mel-lett, majd követtem a kanyargós főutat, bepillantottam a falu esti hangulatába, néztem a hazatérő kolompos csordát. Utolsó kö-zött értem az indulópontra, mi-vel jóval nagyobbat kerültem. De az átélt élmény, a táj minde-nért kárpótolt.

Medvenyomokban jártunk

Decemberi rendezvények

- **November 28. (szombat):** Kajántói fenyves–Bácsi-erdő (25 km, 600 m szintkülönbség). Találkozás 9 órakor a nagyállomás előtt. Túrávezető: Kiss János.
- **November 29. (vasárnap):** Bocsásza-csúcs (Buteasa, 1792 m)–Ördögmalom-vízesés–Cserepes erdészház (22 km, 1100 m szintkülönbség). Kiskocsis kirándulás. Szervező: Ambrus Tibor. Érdeklődni telefonon.
- **December 2. (szerda):** Séta a Páter-úton (9 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Szervező: Székely Lavotta ♦ 18 órától közgyűlés az Apáczai-líceumban.
- **December 5. (szombat):** Mikulás-túra a Cérna-forrásnál. Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Szervező: Bagaméri Tibor.
- **December 5–6.(szombat–vasárnap):** Csucsai Mikulás-napok – kétnapos túra. Csucsá–Hârșu gerinc–Germin-völgy–Milegęstiek-völgye–Csucsá (12 km, 500 m szintkülönbség, menetidő 5 óra) ♦ Csucsá–Szurdok völgy–Odomir-gerinc–Csucsá (13 km, 500 m szintkülönbség, menetidő 5 óra). Szervező: Kiss János. Érdeklődni telefonon.
- **December 6. (vasárnap):** Vlegyásza, megközelítés kiskocsikkal. Gyalogtúra a Rékás-völgyében (Răcad), körtúra (20 km, 1200 m szintkülönbség). Szervezők: Ambrus Tibor és Nagy Lajos. Érdeklődni telefonon.
- **December 9. (szerda):** István-forrás (10 km), találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Szervező: Székely Lavotta. ♦ Túraszervezők tanácskozása és választmányi gyűlés 18 órától a székházban.
- **December 11. (péntek):** Nemzetközi Hegy Nap: Rekető–Izsár–Pape–Hidegszamos üzem (13 km, 600 m szintkülönbség, menetidő 6 óra) távolsági busszal. Érdeklődni telefonon. Szervező: Kiss János.
- **December 12. (szombat):** Hagyományos borforraló túra a Bácsi-torokban. Találkozás 9 órakor a Törökvágás tetején. Szervező: Szilágyi András.
- **December 13. (vasárnap):** A sztánai Csigadomb és a Riszeg tető. Találkozás a vonatállomáson 7.15 órakor, gyalog 14 km. Szervező: Szima Márton ♦ Torockó–Kőközi-szoros–Nyírmező–Nagyenyed (borkóstoló). Túrávezető: Vlăd Pál. Érdeklődni telefonon.
- **December 16. (szerda):** Cérna-forrás (8 km), találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Szervező: Székely Lavotta.
- **December 19. (szombat):** Cérna-forrás (8 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Szervező: Szatmári Béla.
- **December 20. (vasárnap):** Ózek-völgye (14 km). Találkozás 8.45 órakor a 40-es autóbusz megállójában (a román színház mellett). Szervező: Szőcs János.
- **December 23. (szerda):** Rejtett-forrás (7 km), találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Szervező: Székely Lavotta.
- **December 26. (szombat):** Karácsonyi séta a Sáros-bükkben (20 km, 400 m szintkülönbség). Találkozás 8.30 órakor a Hajnal negyedben a 35-ös végállomásánál, vagy 9.30 órakor a Hintás-fánál. Szervező: Kiss János.
- **December 27. (vasárnap):** Bükki séta (12 km). Találkozás 8.45 órakor a 40-es autóbusz megállójában (a román színház mellett). Szervezők: Pál István és Pál Gyöngyi.
- **December 30. (szerda):** Évzáró túra szalonnasütéssel. Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Szervező: Székely Lavotta.
- **December 31. (csütörtök):** EKE-SZILVESZTER az Apáczai-líceum dísztermében. Jelentkezni a székházban a szolgálatos napokon vagy a közgyűlésen. Szervező: Bagaméri Tibor.
- **Január 5. (szerda):** Séta a Páter-úton (9 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Szervező: Székely Lavotta.
- **Január 12. (szerda):** 18 órától közgyűlés az Apáczai-líceumban.
- **Szolgalatos napok a székházban** (Kolozsvár, Cardinal Iuliu Hossu/Fürdő utca 20. sz., 13-as ajtó): hétfőn, csütörtökön 17–18 óra, kedden 10.30–12.30 óra között. ♦ EKE fotóklub: minden kedden 17 órától a székházban. ♦ Könyvtár: minden csütörtökön 17–18 óra között a székházban.

Minden érdeklődőt szeretettel vár az EKE-Kolozsvár 1891!

Túrávezetők, szervezők elérhetőségei
Ambrus Tibor 0722-377622 Bagaméri Tibor 0742-776930 Kiss János 0364-807639 Nagy Lajos 0729-835674 Pál Gyöngyi 0742-373546 Székely Lavotta 0748-036290 Szilágyi András 0742-625130 Szima Márton 0766-703575 Szőcs János 0742-690881 Vas Géza 0742-659570 Vlăd Pál 0264-435866
Titkár: Etédi József 0745-29946 és Székely Lavotta

Az Erdély tájain következő száma 2015. december 31-én jelenik meg.